

Blaahals (*Luscinia svecica*), ♂, med føde i næbet til smaa unger. Øvre birkebælte syd for Skoganvarre, Finmarken, 2. juli 1950.

Bluethroat (*Luscinia svecica*), ♂, carrying food for the young. Upper birch-zone south of Skoganvarre, Finmark, July 2, 1950.

Rugende Kærløber (*Limicola falcinellus*) i sumpene mellem Vuotso og Mutenia, 24. juni 1950.

Broad-billed Sandpiper (*Limicola falcinellus*) brooding, in the swamps between Vuotso and Mutenia, June 24, 1950.

Ornithologiske iagttagelser i Nord-Finland og Finmark i Norge sommeren 1950.

Af ALAN DAVIDSON.

Med fotografier af ARTHUR CHRISTIANSEN.

(With a Summary in English: Ornithological Observations
in North Finland and Finmark in Norway
in the Summer of 1950.)

Hertil tavle I—II.

Forfatteren af nedenstående afhandling besøgte sammen med hr. ARTHUR CHRISTIANSEN Nord-Finland og Finmarken i Norge fra d. 21. juni til d. 11. juli 1950, i den hensigt at studere og fotografere nogle af de nordligere arter ved reden. Professor PONTUS PALMGREN, Zoologisk Museum, Helsingfors, viste os den store venlighed at opgive os navnene på fem lokaliteter, hvor der var chance for, at vi kunne finde arter, som var nye for os. Vi bestemte os til at besøge tre af dem, først de udstrakte moser ved landsbyerne Mutenia og Lokka, som ligger ca. 25 km øst for hovedvejen Rovaniemi—Ivalo på ca. 68° nordl. bredde; dernæst Peltö Tunturi, et bjerglandskab, der består af nøgne, bølgende højder indtil 600 m højde syd for landevejen, der løber mellem Inari og Karasjok, på ca. 69° nordl. bredde; og endelig moserne og skovene øst for vejen fra Kaamanen til Utsjoki, mellem søerne Sysjärvi og Iijärvi, på ca. $69\frac{1}{4}^{\circ}$ nordl. bredde (se kortet, fig. 1). Vi måtte dog ændre vor oprindelige plan betydeligt. Peltö Tunturi viste sig af forskellige grunde utilgængelig, så vi gik over grænsen ind i Finmarken, hvor vi til sidst nåede så langt som til den østlige side af Porsanger Fjord på $70\frac{1}{4}^{\circ}$ n. br. Vi opholdt os nogen tid ved vandskellet mellem Lakselv og Karasjok ($69\frac{3}{4}^{\circ}$ n. br.) i birketræsbæltet, gjorde herfra en tur østpå op i pilebæltet og den alpine zone, hvis højeste punkt er bjerget Halkkovarre (over 1000 m). Vi gik derefter over grænsen igen og fulgte vor oprindelige plan om at tage til Sysjärvi sø. De to sidste dage tilbragte vi i skovene og moserne langs vejen fra Ivalo til Rausa-Jooseppi, ca. 20 km fra den russiske grænse ($68\frac{3}{4}^{\circ}$ n. br.).

Fig. 1. Kort over det nordligste Finland og Norge. Særligt undersøgte områder er skraveret. Den punkterede linie angiver forfatterens rejserute.

Map of northern Finland and Norway. Investigated areas shaded. Itinerary shown by dotted line.

Vi ankom til mosestrækningerne ved Mutenia d. 20. juni efter en lang og interessant køretur fra Åbo i Sydfinland. Landet rundt om Mutenia er meget fladt, nu og da med nøgne fjelde, som når en højde af op til 500 m. Gennemgående er højden omkring 150 m. De tørre højderygge, som hæver sig op over moselandet, er altid dækket af temmelig tæt nåleskov; selve moserne er af uhyre udstrækning og strækker sig til horisonten som et hav, på sine steder mere end 40 km brede. Langsomt rindende floder snor sig gennem dem og er af stor betydning som færdselsveje for befolkningen. Man kan med behørig forsigtighed gå over moserne; på enkelte steder kan man risikere at synke i til midt på livet; men efter få timers forløb vil disse farlige steder være let kendelige ved mudderets afvigende farve.

Landet mellem Kaamanen og den norske grænse består mest af tør birkeskov med nøgne bakkedrag, som rejser sig over denne. Der er mange søer og hurtigt flydende strømme. Jeg klatrede op på et fjeld, som var mere end 650 m højt, tæt ved Karigasniemi ved den norske grænse, og fandt toppen nøgen og uden fugleliv.

Landskabet ved vandskellet mellem Karasjok og Lakselv, også i birketræsbelte, var fladere og havde færre vandløb. Lakselvdalen, som munder ud i Polarhavet i bunden af Porsanger Fjord, er dækket af nåletræer næsten til munden. Træerne langs selve fjordens kyster er for det meste birk og pil. Birke- og pilezonen kan derfor siges at strække sig til havoverfladen på denne breddegrad ($70\frac{1}{4}^{\circ}$). Dette forklarer, at vi fandt Bjerglærke (*Eremophila alpestris*) og Blåhals (*Luscinia svecica*) tæt ved kysten.

Til trods for, at landet rundt om Sysjärvi Sø i NV Finland er fladt og sumpet med mange søer, har det dog en gennemsnitshøjde af 250 m. På denne breddegrad kan moselandet derfor kaldes en bjergsump. I hvert tilfælde forekom arter som Odinshane (*Phalaropus lobatus*), Temmincksryle (*Calidris temminckii*) og Laplandsværpling (*Calcarius lapponicus*). Disse fugle fandtes ikke i de lavere liggende moser med nåletræsbevoksning ved Mutenia. Nogle arter som f. ex. Nordlig Vipstjert (*Motacilla fl. thunbergi*), Brushane (*Philomachus pugnax*), Enkeltbekkasin (*Lymnocyptes minimus*) og Kærløber (*Limi-*

cola falcinellus) fandtes begge steder. Pileværbling (*Emberiza rustica*) forekom imidlertid kun i nærheden af de lavere liggende sumpe.

Vi havde vore sidste lejrpladser ved en vej, der førte til den russiske grænse øst for Ivalo i nåletræszonen i ringe højde (150 m). De små dyrkede mosestrækninger mellem træerne husede Dobbeltbekkasin (*Capella gallinago*), Enkeltbekkasin (*Lymnocyptes minimus*), Hvidklire (*Tringa nebularia*) og Sortklire (*Tringa erythropus*). Sidstnævnte fugl kunne man faktisk finde i enhver sump både i nåle- og birkeskov. Hvidklire syntes dog at foretrække småsumpe i nåleskov. Rødben yngede kun i den øvre birketræszone sammen med større vadere som Nordlig Hjejle (*Pluvialis apr. altifrons*) og Lille Regnspove (*Numenius phaeopus*), som jeg dog også fandt ynglende i de lavtliggende sumpe nær Mutenia. Tinksmed (*Tringa glareola*) og Brushane yngede også både i nåleskovs- og birketræsbæltet. Af andre arter, som var fælles for begge vegetationstyper kan nævnes Stor Tornskade (*Lanius excubitor*), Lavskrige (*Cractes infaustus*), Vindrossel (*Turdus musicus*), Svensk Løvsanger (*Phylloscopus t. acredula*) og Kvækerfinke (*Fringilla montifringilla*).

De gange, hvor jeg var tilstrækkelig højt oppe til at være i pilebæltet, fandt jeg Dværggås (*Anser erythropus*) og Pibeand (*Anas penelope*) på søerne. Andre ænder som Havlit (*Clangula hyemalis*), Sortand (*Melanitta nigra*) og Fløjlsand (*Melanitta fusca*) kunne man se på søerne i birketræsbæltet; Sortand sås også i nåleskovsbæltet. Hvinand (*Bucephala clangula*) kunne man se i elve og søer op til en højde af 300 m. Grågås (*Anser anser*) befolkede øjensynlig søerne i nåleskovsbæltet i Finmarken, idet vi så et kuld af velvoksne unger på Lakselv nær ved Skoganvarre.¹⁾

Af de andre arter syntes Lille Kjove at være begrænset til den øvre birketræszone. Bjerglærke forekom almindelig på klippegrund i og over pilebæltet. Den alle steder mest almindeligt forekommende art var Løvsangeren. Af andre arter, som var lokalt talrige, kan nævnes Småspove og Hjejle (i nærheden

¹⁾ Iagttagelsen beror dog rimeligvis på forveksling med Sædgås (*Anser fabalis*).

af vor lejr ved vandskellet i Finmarken) samt Nordlig Gul Vipstjert og Laplandsværling (ved Sysjärvi sø).

Vi fandt kun Temmincksryle rugende eet sted, nemlig ved Sysjärvi søens bredder. Her var der tre par med æg og unger mindre end 30 m fra hinanden. Dette var det første eksempel på selskabelig rugning, som vi havde set hos denne art. I birke-zonen i Finmarken fandt jeg Havterne (*Sterna paradisaea*),

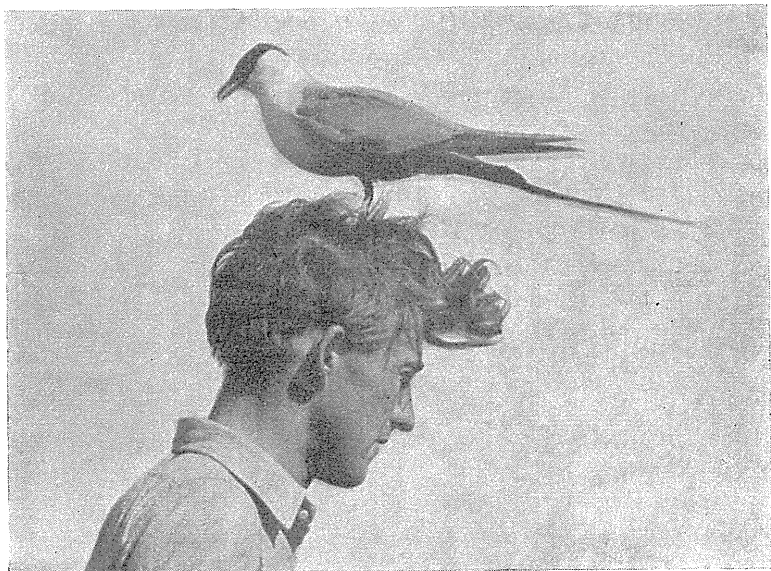

Fig. 2. Lille Kjove (*Stercorarius longicaudus*) stående på forf.s hoved. Skoganvarre, Finmarken, 3. juli 1950.

Long-tailed Skua (*Stercorarius longicaudus*) perching on the head of the author. Skoganvarre, Finmark, July 3, 1950.

Rødstrubet Lom (*Colymbus stellatus*) og Odinsbane ynglende på hinanden nærliggende øer i en starbevokset sø. På en anden ø i den samme sø fandtes en Rødbenrede med 4 æg.

Det par af Lille Kjove, som CHRISTIANSEN fotograferede, blev forbavsende tamt. Det endte med, at hunnen sad oven på mit hovede i mere end et minut uden at flyve bort, selv når jeg drejede hovedet til højre og venstre (fig. 2). Der var op imod 10 af disse smukke fugle på dette sted. Vi mente dog ikke, at de alle ynglede, måske grundet på manglen på lemninger. Jeg fandt endnu en rede med 2 æg.

Det par Krognæb (*Pinicola enucleator*), som CHRISTIANSEN fotograferede, var lige så tamme; han blev nødt til at løfte hunnen op fra reden og sætte den på en gren i nærheden for at få den i en anden stilling, men den hoppede så hurtigt på reden igen, at det var vanskeligt at nå at trykke af. Det var mærkeligt, at vi kun fik denne art at se ved den eneste rede, vi fandt. Denne var anbragt i ca. 2 m højde i grenene af et væltet fyrretræ, som var indfiltret i kronen af en birk. Det var derfor umuligt at afgøre, om fuglen rugede i en fyr eller i en birk. Skoven var dog næsten ren birkeskov med ganske enkelte, spredte fyrretræer. Ungerne fodredes af begge forældre med en hvid grød af birkefrø, iblandet enkelte grønne birkeskud; hunnen forlod undertiden reden for at lade sig fodre af hannen, hvilket i reglen fandt sted på lave grene af birke-træer i nærheden eller på jorden.

Enkeltbekkasinens mærkelige klaprende lyd hørtes i reglen længe før fuglen kunne ses; lyden minder undertiden om den hule lyd, der fremkommer, når isen revner på en stor sø med skøjteløbere. Den er mærkværdig vidtlydende og kan høres selv i stærk blæst. Undertiden, når hannen fløj temmelig lavt nedover den mose, hvor han frembragte den klaprende lyd, fløj hunnen op for at møde ham, idet hun udstødte en mærkelig knurrende lyd.

I 1950 kom sommeren tidligt i nogle egne i Skandinavien. Før vi forlod Danmark, havde vi fundet Klyder (*Recurvirostra avosetta*) med unger d. 18. maj, og både Fjordterne og Havterne med en dag gamle unger d. 27. maj. Oppe mod nord havde Lille Regnspove ca. 8 dage gamle unger d. 21. juni. Vi fangede en flyvefærdig Bjerglærke d. 25. juni. Laplandsværlinger havde unger d. 26. juni, og det samme gjaldt Gråsisken (*Carduelis flammea*). Havterner havde selv på 69 $\frac{1}{4}$ ° n. br. nyklækkede unger d. 29. juni. Tinksmed og Hvidklire havde fuldt flyvefærdige unger d. 8. juli. Deres træk var i virkeligheden begyndt, da vi passerede Haparanda i Sverige d. 11. juli.

Af rovfugle var Låddenbenet Musvåge (*Buteo lagopus*) langt den mest almindelige. Vi fandt reder med unger i både birke- og pilezonen. Den fandtes også i moserne nær ved Mutenia. Fiskeørn (*Pandion haliaetus*) sås temmelig ofte, og Tårnfalkens (*Falco tinnunculus*) udbredelsesområde syntes at

strække sig op til 70° n. br. i Finmarken. Duehøg (*Accipiter gentilis*) og Spurvehøg (*Accipiter nisus*) sås nu og da i nåleskovene, medens Dværgfalk (*Falco aesalon*) forekom i birke-zonen. De eneste ugler, vi så, var Høgeugle (*Surnia ulula*), Laplandsugle (*Strix nebulosa*) og Mosehornugle (*Asio flammeus*).

Pileværling, hvis rede med små unger vi fandt nær ved

Fig. 3. Pileværling (*Emberiza rustica*), ♂, i nærheden af reden. Mutenia, 24. juni 1950.

Rustic Bunting (*Emberiza rustica*) ♂, near nest. Mutenia, June 24, 1950.

Mutenia, ynglede i blandet nåle- og birkeskov ca. 50 m fra randen af en mose. Reden stod på jorden under et lille fyrretræ. CHRISTIANSEN, som iagttog reden fra et skjul, sagde at det var vanskeligt at skelne hannen fra hunnen; kun een fugl fodrede ungerne, med små grønne sommerfuglelarver, som den tog på jorden nær ved reden. Skønt de havde unger, var de gamle fugle ikke særlig tamme.

På det nordligste sted, som vi nåede til, et pilekrat ved bredden af Porsanger Fjord, hørte jeg Nordsanger (*Phyllosco-*

pus borealis) synge. Adskillige Alm. Løvsanger sang i nærheden, så det var ikke svært at skelne stemmerne fra hinanden. Sangen syntes at begynde på samme måde som Skovsangerens (*Phylloscopus sibilatrix*), men endte mere som Løvsangerens. Det lykkedes mig ikke at se fuglen. I Finmarken synes Siv-sanger (*Acrocephalus schoenobaenus*) at have en særlig dialekt, idet dens sang er betydeligt mere velklingende end længere mod syd; den er også kortere. Havesanger (*Sylvia borin*) syntes ikke at forekomme nord for 65° n. br. i Finland.

Nedenfor giver jeg en liste over de arter, som vi traf i Finland og i Finmarken mellem 68° og 70° n. br. Kortet p. 2 viser de forskellige lokaliteter, som er nævnt i denne liste.

Der var naturligvis flere arter, som vi havde håbet at få at se, men ikke fandt. Vi besøgte Porsanger Fjord i håb om at finde Dværgryle (*Calidris minuta*). Sumpene nordøst for Sysjärvi søen var kendt som ynglested for Lille Kobbersneppe (*Limosa lapponica*), men det lykkedes os ikke at få denne fugl at se. Vi så ingen ørne, og til trods for, at postmester WAENERBERG i Kaamanen meddelte, at Jagtfalk (*Falco rusticolus*) og Sneugle (*Nyctea scandiaca*) nylig var set, så vi ingen af dem. Imidlertid kan et samlet antal af 96 iagttagne arter, af hvilke vi fandt reder med æg eller unger af 30, ikke kaldes utilfredsstillende. Landet er af uhyre udstrækning, og det ville tage et helt liv at udforske selv en lille del af det tilfredsstillende.

Rødstrubet Lom (*Colymbus stellatus*). Fundet ynglende i to små starbevoksede søer i Finmarken. Rede med to hårdt rugede æg fundet 27. juni nær ved Skoganvarre. Et andet par havde meget små unger i en nærliggende sø d. 29. juni.

Sortstrubet Lom (*Colymbus arcticus*). Set på en sø i Mutenia sumpene. Et andet par set ud for SVkysten af Enare søen.

Grågåås (*Anser anser*). Et kuld store unger set på Lakselven nær ved Skoganvarre. Flyvende flok på otte set ca. 16 km længere mod syd.¹⁾

Dværggåås (*Anser erythropus*). To voksne med fem små gæslinger set på en sø i pilezonen nær Halkkovarrebjerget (2. juli). Et andet par sås i nærheden samme dag.

Sædgåås (*Anser fabalis*). En enkelt fugl sås i birkezone nær ved Skoganvarre i Finmarken.

¹⁾ Jfr. fodnote p. 4.

Gråand (*Anas platyrhynchos*). Set både i Mutenia sumpene og på Lakselven.

Krikand (*Anas crecca*). Voksne hunner med små ællinger set både i Mutenia sumpene og nær Sysjärvi søen.

Spidsand (*Anas acuta*). En set i det højere liggende terræn vest for Kaamanen. En and med 7 halvvoxne unger sås på en sø nogle få miles øst for Ivalo, 10. juli.

Bjergand (*Aythya marila*). En enkelt fugl sås på en sø nær ved Skoganvarre.

Troldand (*Aythya fuligula*). Flere par sås på en sø nær Skoganvarre.

Hvinand (*Bucephala clangula*). Meget almindelig i alle besøgte områder. Mange ænder sås på floder og søer med kuld på indtil 12 ællinger.

Pibeand (*Anas penelope*). En and, åbenbart med rede, set på en sø nær ved Halkkovarre i pilezonen. Fire hanner i flok set på Lakselven. Ikke sjælden i de fleste områder.

Havlit (*Clangula hyemalis*). Et par, åbenbart med rede i nærheden, holdt til i søen ved vor lejr i birkezonen nær ved Skoganvarre. Sås også nær ved Sysjärvi søen.

Ederfugl (*Somateria mollissima*). Mange par sås på Porsangerfjord.

Sortand (*Melanitta nigra*). Flere fugle, for det meste hunner, set på søerne i Mutenia sumpene nær ved Skoganvarre og på Sysjärvisøen.

Fløjlsand (*Melanitta fusca*). Ikke sjælden i birkezonen nær ved Skoganvarre, hvor den utvivlsomt ynglede.

Lille Skallesluger (*Mergus albellus*). Ængstelig hun sås på en sø NØ for Ivalo. Den havde sandsynligvis unger i nærheden.

Stor Skallesluger (*Mergus merganser*). Mange fugle sås på Porsangerfjord.

Toppet Skallesluger (*Mergus serrator*). Almindeligst på Porsangerfjord, men sås også overalt i Nordfinland.

Fiskeørn (*Pandion haliaetus*). Enkelte fugle sås ofte i Nordfinland og Finmarken.

Duehøg (*Accipiter gentilis*). En enkelt fugl, sandsynligvis en hun at dømme efter størrelsen, sås på meget nært hold på en telegrafpæl nær ved vor lejr ved Sysjärvisøen.

Spurvehøg (*Accipiter nisus*). Ikke sjælden i nåleskovene. Flyvefærdige unger sås to gange siddende på vejen nær ved Mutenia.

Låddenbenet Musvåge (*Buteo lagopus*). Den almindeligste rovfugl. Tre reder blev fundet, alle med unger. Forekom både i nåleskov og i birkezonen, såvelsom på de nøgne bjergsider.

Blå Kærhøg (*Circus cyaneus*). En enkelt meget lyst sandfarvet fugl sås i den store mose nord for Sysjärvisøen.

Dværgefalk (*Falco aesalon*). Set en gang i birkezonen nær ved Skoganvarre og en gang i moserne nær ved Mutenia.

Tårnfalk (*Falco tinnunculus*). Ikke sjælden i birkezone nær ved Skoganvarre. Et par havde rede med unger på en klippe over Lakselven, hvor dens nærmeste naboer var et par Låddenbenede Musvåger (2. juli).

Tjur (*Tetrao urogallus*). Set to gange i fyrreskovene nær ved Mutenia. Anden gang var det en hun, med et stort kuld små unger (24. juni).

Dalrype (*Lagopus lagopus*). Set og hørt ofte både i nåle- og birkeskov. I birkezone nær ved Skoganvarre overraskede jeg et par med et kuld små unger, hvoraf jeg fangede to (29. juni). Vi fandt en anden familie af flyvefærdige unger nær ved Peltojoki (5. juli).

Trane (*Grus grus*). Flere par sås i moserne nær Mutenia, hvor de åbenbart yngede.

Strandskade (*Haematopus ostralegus*). Nogle få fugle sås langs bredderne af Porsangerfjord.

Nordlig Hjejle (*Pluvialis apricaria altifrons*). Meget almindelig i birkezone mellem Skoganvarre og Karasjok, en rede med 4 æg blev fundet (29. juni). Den yngede selv der, hvor birketræerne stod temmelig tæt og næsten dannede skov. Den yngede også i den store mose nær Sysjärvi søen, hvor jeg fangede en kun få dage gammel unge (7. juni).

Nordøstlig Præstekrave (*Charadrius hiaticula tundrae*). Set og hørt i birkezone både i NV Finland og i Finmarken. Også iagttaget langs bredderne af Porsangerfjord.

Pomeransfugl (*Eudromias morinellus*). To enkelte fugle set på en nøgen fjældskråning i ca. 450 m højde øst for Karigasniemi.

Lille Regnspove (*Numenius phaeopus*). Ca. seks par yngede i en åben koloni på ujævnt terræn nær ved landsbyen Mutenia. Jeg fangede en unge, som var ca. 8 dage gammel (21. juni). Desuden alm. ynglefugl i øvre fyrre-zone langs Peltojoki-elven, samt i birkezone i Finmarken.

Sortklire (*Tringa erythropus*). En almindelig ynglefugl i alle de områder, vi besøgte, fra nederst i fyrreskovzone til pilezone. Næsten alle par havde unger på den tid, vi ankom.

Rødben (*Tringa totanus*). Fundet yngende i birkezone nær Skoganvarre. To reder, hver med 4 æg, fundet på små øer i starbevoksede småsøer (29. juni).

Hvidklire (*Tringa nebularia*). En almindelig fugl, som dog i det store og hele kun forekom i småmoser i nåleskovszone. Vi fangede en ca. 14 dage gammel unge, som løb tværs over hovedvejen nær Kaamanen (5. juli). Vi fandt også enkelte par, som yngede spredt i birkezone i Finmarken.

Svaleklire (*Tringa ochropus*). A. C. hørte en i luften om natten i Muteniamoserne (22. juni).

Tinksmed (*Tringa glareola*). Måske den almindeligste vadefugl i moserne i fyrre- og birkezone. Tre reder, hver med fire æg, blev fundet, en nær Mutenia (21. juni), og to nær ved Skoganvarre (29. juni).

Mudderklire (*Actitis hypoleucos*). Almindelig ved bække og søer.

Dobbeltbekkasin (*Capella gallinago*). Temmelig almindelig i moserne nær ved Mutenia. Et par med unger blev set i en stor mose ved Porsangerfjord (27. juni). Rede med 4 æg fundet NØ for Ivalo (9. juli).

Enkeltbekkasin (*Lymnocyptes minimus*). Set og hørt over Mutenia moserne, hvor den utvivlsomt ynglede. Senere mødte vi den i den store mose ved Sysjärvisøen, men den var måske almindeligst i de små delvis opdyrkede moser (høslæt) ca. 10 km øst for Ivalo.

Temmincksryle (*Calidris temminckii*). Kun fundet eet sted, hvor

Fig. 4. Rede af Temmincksryle (*Calidris temminckii*). Æggene ligger på lidt visne blade af dværgbirk i en fordybning mellem multebær. Sysjärvi, 6. juli 1950.

Nest of Temminck's Stint (Calidris temminckii). The eggs are placed on dead leaves of dwarf-birch in a depression between Rubus chamaemorus. Sysjärvi, July 6, 1950.

der var en lille åben koloni på fire par tæt ved østbredden af Sysjärvisøen (fig. 4). Vi fandt to kuld på hver fire nyklækkede unger og en rede med fire æg (4. juli). Terrænet bestod af små lavvandede tørve-søer opdelt af lave tørverygge med dværgbirkekrat.

Nordlig Ryle (*Calidris a. alpina*). Nogle få par ynglede i den store mose nord for Sysjärvisøen.

Kærløber (*Limicola falcinellus*). Ikke sjælden i Mutenia moserne.

Jeg fandt to reder med 4 æg og en med 3 d. 23. og 24. juni (tavle I, nederst). De to af disse stod på hængemose bevokset med spredte korte siv, den tredje stod på fastere grund i tæt vegetation og var derfor bedre skjult. Senere mødte vi den igen i den store mose ved Sysjärvisøen, hvor jeg fandt endnu en rede med 3 nyklækkede unger og et språet æg (7. juli); denne rede var også på meget våd grund.

Brushane (*Philomachus pugnax*). En almindelig ynglefugl i moserne i både nåleskov og birkezonen. Jeg fangede en unge, der var omtrent en uge gammel nær Sysjärvisøen (7. juli).

Odinshane (*Phalaropus lobatus*). Set i birkezonen nær ved Karigasniemi, nær ved Skoganvarre og i den store mose nær Sysjärvisøen. Jeg fandt 4 reder, alle med 4 æg, på øer i starbevoksede småsøer i birkezonen mellem Karasjok og Lakselven (29. og 30. juni); et femte par havde allerede unger på denne dato.

Almindelig Kjove (*Stercorarius parasiticus*). Et par, sandsynligvis ynglende, set på et næs i Porsangerfjord.

Lille Kjove (*Stercorarius longicaudus*). Fundet ynglende i birkezonen nær Skoganvarre; rede med 1 æg (27. juni). Der må have været omkring 10 fugle i området, men få ynglede. Jeg fandt en anden rede med 2 æg i pilezonen på skråningerne af Halkkvarrebjerget (2. juli) (fig. 2). Vi så den også nu og da i NV-Finland, hvor den forekom i moserne i temmelig lavtliggende terræn, men tilsyneladende ikke ynglede.

Sølvmåge (*Larus argentatus*). Set på Porsangerfjord.

Svartbag (*Larus marinus*). Mange fugle set på Porsangerfjord.

Havterne (*Sterna paradisaea*). Set hyppigt ved Enaresøen og ved småsøer i birkezonen i NV-Finland og Finmarken. En almindelig ynglefugl på vandskellet mellem Karasjok og Lakselven, hvor den ynglede på små øer i starbevoksede småsøer, sædvanlig i selskab med Odinshane. Den 30. juni havde de fleste par unger.

Tejst (*Cepphus grylle*). Nogle få sås på Porsangerfjord.

Gøg (*Cuculus canorus*). Meget almindelig i alle de besøgte områder.

Høgeugle (*Surnia ulula*). Set to gange i fyrreskovene nær ved Muentenia.

Mosehornugle (*Asio flammeus*). Set flyvende over en mose ved Porsangerfjord, hvor den muligvis har ynglet. Også set i en lille mose ved Sysjärvisøen.

Laplandsugle (*Strix nebulosa*). En enkelt fugl overraskedes i den store mose ved Sysjärvisøen, medens den sad og åd noget, som formodedes at være en lille vadefugl. En meget stor lys ugle (4. juli).

Mursejler (*Apus apus*). Sås alle steder, hvor der var huse, op til 68° n. b.

Tretået Spætte (*Picoides tridactylus*). Set i birkeskoven ved Sysjärvisøen. En voksen fugl med en udflyet unge sås senere i fyrreskovene øst for Ivalo (9. juli).

Lærke (*Alauda arvensis*). Set overalt, hvor der var opdyrket mark op til Ivalo (69° n. br).

Bjerglærke (*Eremophila alpestris*). Først set på den nøgne "tunturit" el. tundra lige ved den arktiske landevej ca. 30 km syd for Ivalo. Den ynglede her, idet jeg fangede en flyvefærdig unge (26. juni). Senere så vi den på runde klippehøje lige over trægrænsen i Finnmarken. Jeg så den også ved bredden af Porsangerfjord, hvor den temmelig sikkert ynglede.

Fig. 5. Lavskrige (*Cractes infaustus*) tæt ved vor lejr i birkeregionen nær Karigasniemi, 4. juni 1950. Optaget på få m's afstand uden skjul.

Siberian Jay (Cractes infaustus) near our camp in the birch-zone at Karigasniemi, July 4, 1950.

Landsvale (*Hirundo rustica*). En temmelig almindelig fugl op til Inari på 69° n. br.

Bysvale (*Delichon urbica*). Set op til 70° n. br., hvor den ynglede på en lodret klippe ved siden af vejen i Lakselvdalen.

Digesvale (*Riparia riparia*). Det nordligste findested for denne art var en koloni ved vejen mellem Inari og Karigasniemi (69¼° n. br.).

Ravn (*Corvus corax*). Ikke sjælden i alle de besøgte områder.

Gråkrage (*Corvus cornix*). Som ovennævnte.

Lavskrige (*Cractes infaustus*). En almindelig fugl, som sædvanligvis sås familievist med udføjne unger i alle de områder, vi besøgte, med undtagelse af Porsangerfjord (fig. 5).

Skade (*Pica pica*). Almindelig langs bredderne af Porsangerfjord, hvor den byggede reder op til en meters højde i fyrre- og birketræer. Også set øst for Ivalo.

Laplandsmøjse (*Parus cinctus*). Kun set i nåleskovene øst for Ivalo, hvor den var almindelig.

Vandstær (*Cinclus cinclus*). Et par, åbenbart med rede eller unger, set i birkeskovene nær ved Karigasniemi ved en hurtigt løbende bæk.

Sjagger (*Turdus pilaris*). Almindelig i nåleskovene i de områder, vi besøgte. Jeg fandt også en rede med 1 æg i en birkelund ved Porsangerfjord (27. juni).

Sangdrossel (*Turdus ericetorum*). Det nordligste sted, hvor vi mødte denne fugl, var i skovene ved Lakselven på 69 $\frac{3}{4}$ ° n. br.

Vindrossel (*Turdus musicus*). Meget almindelig især i birkeskov, skønt vi også fandt reder i nåletræer. A. C. fandt en rede på jorden.

Digesmutte (*Oenanthe oenanthe*). Reder med æg fundet i birkezone nær Skoganvarre og også ved Porsangerfjord. På alle breddegrader var den en almindelig fugl langs vejene.

Bynkefugl (*Saxicola rubetra*). Set i moserne øst for Ivalo.

Rødstjert (*Phoenicurus phoenicurus*). Denne fugl ynglede i fyrreskovene øst for Ivalo.

Blåhals (*Luscinia svecica*). Først observeret i pilezonen øst for Karigasniemi, hvor jeg fandt en rede med 5 æg (26. juni). En anden rede (28. juni) ved Porsangerfjord indeholdt tre nylagte æg. A. C. fandt og fotograferede en rede med æg og unger i birkezone nær ved Skoganvarre (2. juli) (tavle 1, øverst). Den ynglede også i fyrreskovene øst for Ivalo.

Gransanger (*Phylloscopus collybita abietinus*). Hørt syngende i fyrreskovene ved Mutenia.

Svensk Løvsanger (*Phylloscopus trochilus acredula*). Længst den almindeligste fugl i alle de områder, vi besøgte, og i alle vegetationszoner. A. C. fandt en rede med 6 æg nær ved Karigasniemi (26. juni).

Nordsanger (*Phylloscopus borealis*). Hørtes synge i en birkelund ved Porsangerfjord (28. juni).

Sivsanger (*Acrocephalus schoenobaenus*). Hørtes synge ved Mutenia floden og nær ved en sø i Lakselvdalen.

Jernspurv (*Prunella modularis*). Hørtes synge i skovene ved Lakselven.

Engpiber (*Anthus pratensis*). Almindelig i alle de besøgte områder, især i en mose ved Porsangerfjord. Mange reder med æg og unger fundet.

Skovpiber (*Anthus trivialis*). Almindelig langs udkanten af moser og fyrreskove i Muteniaområdet og ved Sysjärvisøen, samt øst for Ivalo.

Hvid Vipstjert (*Motacilla alba*). En meget almindelig vejfugl, især hvor der var en lille bro. Rede med unger fundet nær ved Mutenia (23. juni).

Nordlig Vipstjert (*Motacilla flava thunbergi*). Meget almindelig i Mutenia moserne, hvor jeg fandt en rede med 5 nylagte æg (23. juni). Mange par havde unger ved bredden af en sø ved Lakselven nær Skoganvarre (69 $\frac{1}{2}$ ^o n. br.). Også talrig langs bredderne af Sysjärvisøen.

Silkehale (*Bombycilla garrulus*). Kun truffet i fyrreskovene øst for Ivalo, hvor A. C. så 2 voksne fugle, der fodrede udføjne unger (9. juli).

Stor Tornskade (*Lanius excubitor*). Ikke sjælden i birke- og fyrreskovene i alle de besøgte områder med undtagelse af Porsangerfjord. Ungerne var allerede udføjne og fulgte deres forældre, d. 21. juni.

Gråspurv (*Passer domesticus*). Set i en lille landsby på 67 $\frac{1}{2}$ ^o n. br.

Gråsiskan (*Carduelis flammea*). Almindelig i birkezoneen i alle de besøgte områder. Reder med unger fundet nær ved Karigasniemi (26. juni) Sysjärvisøen (6. juli). Rede med 5 nylagte æg fundet ved Porsangerfjord (27. juni).

Krognæb (*Pinicola enucleator*). Kun set på et sted ved Sysjärvisøen, hvor jeg 6. juli fandt en rede med 3 små unger (tavle II, øverst).

Kvækerfinke (*Fringilla montifringilla*). Meget almindelig især i birkeskovene i alle de besøgte områder. Flere reder med æg og unger fundet imellem d. 21. juni og 7. juli.

Gulspurv (*Emberiza citrinella*). Set på dyrket land uden for Ivalo (69° n. br.).

Rørspurv (*Emberiza schoeniclus*). Ikke sjælden i nåleskovszonerne (dog kun i moser) i alle de besøgte områder med undtagelse af Porsangerfjord.

Pileværbling (*Emberiza rustica*). Rede med 5 halv voksne unger fundet 24. juni i en birkeskov i Mutenia moserne (fig. 3, & tavle II, nederst). Voksen han set ca. 10 km derfra.

Laplandsværbling (*Calcarius lapponicus*). Meget almindelig i birke- og pilezonerne nær ved Skoganvarre og Sysjärvisøen. Rede med nyklækkede unger fundet nær Karigasniemi (26. juni).

ENGLISH SUMMARY

Ornithological Observations in North Finland and Finmark in Norway in the Summer of 1950.

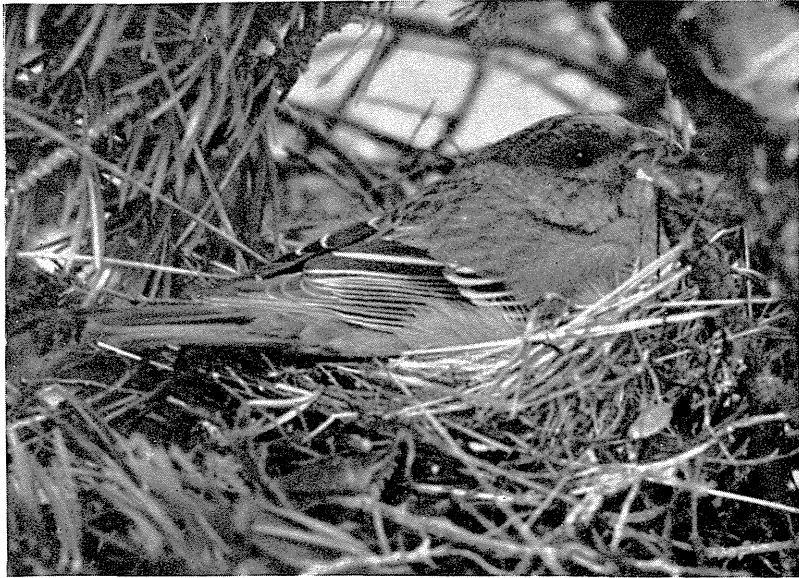
The author of the foregoing article, in company with Mr. ARTHUR CHRISTIANSEN, spent three weeks in North Finland and Finmark in Norway between June 21st and July 10th, 1950. The first few days were spent on the vast marshes near Mutenia and Lokka, some 10-15 miles east of the main Rovaniemi-Ivalo road on about 68° n. lat. These were swamps in the coniferous zone, at about 500 ft above sea-level. The drier parts were covered with mixed woods of birch and conifers, the latter predominating. These woods were the home of the Northern Willow-warbler

(*Phylloscopus trochilus acredula*), Siberian Jay (*Cractes infaustus*), Redwing (*Turdus musicus*), Fieldfare (*Turdus pilaris*), Brambling (*Fringilla montifringilla*), and Hawk-owl (*Surnia ulula*). Both the Brambling and Redwing still had eggs on June 21st, whereas the Fieldfare already had young. Where the trees thinned out at the edges of the swamp, the Tree-pipit (*Anthus trivialis*) could be found, together with the Gray-headed Wagtail (*Motacilla flava thunbergi*) and Wood-sandpiper (*Tringa glareola*). The Meadow-pipit (*Anthus pratensis*), however, preferred the drier patches in the middle of the marsh. The Spotted Redshank, which was a common bird, was usually to be found at the edge of the marsh, where it could perch on trees. Most pairs had young by June 21st. There were several pairs of Cranes (*Grus grus*) in the district, but we could find no nest. The wettest places in the marshes were inhabited by the Broad-billed Sandpiper (*Limicola falcinellus*) and Jack-snipe (*Lymnocyptes minimus*). Three nests with eggs of the former species were found on June 22nd and 23rd. The Jack-snipe was considerably rarer and no nest was found. The Ruff (*Philomachus pugnax*) also led its young into the wettest places. A nest with five small young of the Rustic Bunting (*Emberiza rustica*) was found on June 24th in mixed pine and birch wood about 50 yards from the marsh. Sedge-warblers (*Acrocephalus schoenobaenus*) and Reed-buntings (*Emberiza schoeniclus*) inhabited willow thickets by the side of the sluggish streams which wound through the swamps. On the lakes in the district we saw Black-throated Divers (*Colymbus arcticus*) and Scoters (*Melanitta nigra*); Goldeneyes (*Bucephala clangula*) had large families of ducklings on the rivers. Other species met with in the district included the Sparrowhawk (*Accipiter nisus*), Greenshank (*Tringa nebularia*), Rough-legged Buzzard (*Buteo lagopus*), Great Grey Shrike (*Lanius excubitor*) with fledged young, Snipe (*Capella gallinago*) and Whimbrel (*Numenius phaeopus*). This last bird had young about a week old on June 21st, an early date.

Between June 25th and 28th we drove in easy stages up to the Porsanger Fjord in Finmark, Norway ($70\frac{1}{4}^{\circ}$ n. lat.). Expeditions were made up into the bare hills on either side of the road. A fledged Shore-lark (*Eremophila alpestris*) was caught on June 26th, another early date. Nests were found of the Bluethroat (*Luscinia svecica*) — 5 eggs, Rough-legged Buzzard (2 nests with young), Lapland Bunting (*Calcarius lapponicus*) with young, Mealy Redpoll (*Carduelis flammæ*)-young, Willow-warbler (6 eggs) and Redwing (4 eggs) on June 27th. We also saw two Dotterel (*Eudromias morinellus*) the same day at about 1500 ft. There was a pair of Black-bellied Dippers (*Cinclus cinclus*) with either a nest or young on a swift stream close to the road. North of Karasjok on June 28th, we found a nest of the Long-tailed Skua (*Stercorarius longicaudus*) with one egg, about 100 yards from the main road in the upper birch-zone.

We stayed two days by the Porsanger Fjord, searching vainly for the Little Stint (*Calidris minuta*). We did, however, find nests with eggs of the Wheatear (*Oenanthe oenanthe*), Fieldfare, Bluethroat, and Mealy Redpoll at sea-level. These species seemed to be at least ten days later here

Krognæb (*Pinicola enucleator*), ♀, rugende paa smaa unger. Sysjärvi, 6. juli 1950.

Pine-Grosbeak (*Pinicola enucleator*), ♀, incubating young. Sysjärvi, July 6, 1950.

Pileværling (*Emberiza rustica*), antagelig ♂, hos ungerne. Mutenia sumpene, 24. juni 1950.

Rustic Bunting (*Emberiza rustica*), probably ♂, at nestlings. Swamps at Mutenia, June 24, 1950.

than in North Finland. Other species seen round the fjord included Short-eared Owl (*Asio flammeus*), Arctic Skua (*Stercorarius parasiticus*), Black Guillemot (*Cepphus grylle*) and Goosander (*Mergus merganser*). We heard Eversmann's Warbler (*Phylloscopus borealis*) singing on the most northerly point reached on about $70\frac{1}{2}^{\circ}$ n. lat.

We then drove south again towards Karasjok and camped for some days in the upper birch-zone on about $69\frac{3}{4}^{\circ}$ n. lat. The country here was undulating and riddled with lakes, at a mean altitude of about 1100 ft. The following species were breeding in the district: Bluethroat (1 nest with eggs and young), Red-throated Diver (*Colymbus stellatus*) — one nest with 2 eggs, Wood-sandpiper (2 nests with 4 eggs), Red-necked Phalarope (*Phalaropus lobatus*) — 4 nests with 4 eggs, Redshank (*Tringa totanus*) — 2 nests with 4 eggs, Arctic Tern (*Sterna paradisaea*) — 2 nests with young, Rough-legged Buzzard (nest with young), Northern Golden Plover (1 nest with 4 eggs), Willow-grouse (young). In the willow-zone of the mountain Halkkovaarre, I came across a family of Lesser White-fronted Geese (*Anser erythropus*) with five goslings (July 2nd) and another nest of the Long-tailed Skua with two eggs. Wigeon, Velvet Scoter (*Melanitta fusca*) and Goldeneye were nesting on the lakes.

The next area we explored was in Finland again, the flat lake-studded country between Lake Enare and the Tana River. There are many marshes here also, but the average altitude (800 ft.) is greater than that of the Mutenia marshes. We camped by the outlet from Lake Sysjärvi on about $69\frac{1}{4}^{\circ}$ n. lat. We found a small open colony of four pairs of the Temminck's Stint (*Calidris temminckii*), situated by the side of shallow peaty pools among peat hags not far from the big lake (July 4th). One pair still had eggs. The marshes along this lake were reputed to be the breeding ground of the Bar-tailed Godwit (*Limosa lapponica*) but we did not see this species. However the Northern Dunlin (*Calidris a. alpina*) was present, as were the Ruff, Jacksnipe and Red-necked Phalarope. I also found another nest of the Broad-billed Sandpiper (July 7th) with three young ones and one chipping egg. In the birch wood by the side of Lake Sysjärvi we found a nest with three young ones of the Pine Grosbeak (*Pinicola enucleator*); the parent birds were astonishingly tame and allowed themselves to be handled by A. C. who was photographing them. Other species seen in this area included the Goshawk (*Accipiter gentilis*), Three-toed Woodpecker (*Picoides tridactylus*) and Lapland Owl (*Strix nebulosa*). The Gray-headed Wagtail and Lapland Bunting were really abundant along the shores of the lake.

Our last few days were spent in the cultivated marshes and pine woods between Ivalo and the Russian border. The Waxwing (*Bombycilla garrulus*) was encountered here for the first time; A. C. watched parent birds feeding fledged young (July 9th). The Siberian Tit (*Parus cinctus*) was also common in the woods; on one of the many lakes A. C. watched a female Smew (*Mergus albellus*) flying anxiously about and concluded it might have young in the reeds along the shore. Pintail (*Anas acuta*), Wigeon and Goldeneye also frequented this lake. The Jacksnipe was com-

moner here than anywhere else and we heard at least four different males drumming in quite a small area. On several occasions, when the male was flying quite low over the swamp above which he had been drumming, I saw the female fly up from the ground to join him, making a harsh growling noise as she rose. Then the pair of them would fly away together, the males always appearing to keep just above his mate. When, however, we flushed the birds from the wettest part of the swamps, they always sat very close and rose silently just as they do in the winter in Great Britain.

Sortternens (*Chlidonias niger niger* (L.)) udbredelse i Danmark.

Af ERIK PETERSEN.

(With a summary in English: Distribution of the Black Tern
(*Chlidonias niger niger* (L.)) in Denmark.

(Dansk zootopografisk undersøgelse vedrørende fugle; beretning nr. 22).

I dette arbejde vil jeg søge at give et billede af Sortternens (*Chlidonias n. niger* (L.)) udbredelse og forekomst i Danmark de sidste 25 år, til sammenligning med den udbredelse arten havde tidligere, og som blev fremstillet i 1921 ved Å. VEDEL TÅNING (1921 p. 49). Dengang blev den omtalt som værende i aftagen som ynglefugl i Danmark, og årsagen til dette skulde være de store tørlægningsarbejder, som indskrænker dens yngleområder. Disse kultiveringsarbejder har ikke været mindre i de forløbne 30 år, og det kunne være interessant at se lidt nærmere på hvordan det er gået arten som ynglefugl her i landet.

Materialet til dette arbejde er fremkommet ved litteraturstudier og udskrifter af zootopografisk kartotek samt ved velvillig medvirken af en del fugleinteresserede, som har indsendt deres bidrag efter opfordring udsendt med Dansk Ornithologisk Forenings Tidsskrift, Naturhistorisk Tidende samt i Jagt og Fiskeri, Jagtvennen og Dansk Jagttidende; for den store hjælp er jeg alle, både bidragsydere og nævnte tidsskrifter, megen tak skyldig. Også dr. phil. P. JESPERSEN, der har stillet oplysninger til min rådighed, samt udvirket at jeg modtog pekuniær støtte til arbejdet, ligesom professor dr. phil. R. SPÄRCK, der velvilligst har overladt mig Naturfredningsrådets optegnelser fra reservaterne, er jeg megen tak skyldig.